

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.—

Važna vprašanja.

Ob prehodu starega leta v novo si ljudje po stari navadi želijo srečo. Želja po sreči, ki je vsakemu človeku vcepljena v srce, dobi ob novem letu socialno obliko: ljudje želijo drug drugemu vso srečo brez vseh neizgovin in nadlog. Zdi se, kot da bi bilo ob začetku leta vse ozračje, ki obdaja ljudi, polno medsebojne ljubezni, bratstva in vzajemnosti. Ako bi bilo to novoletno razpoloženje globoko zasidrano v srcih posameznikov in narodov ter vsled te svoje trdne podlage v človeških dušah tudi trajno, bi bilo ljudem in državam prihranjeno mnogotero zlo, veliko gorja in premnogo trpljenja. Skladnost bi vladala med stanovi, sloji in skupinami ljudi po posameznih državah, ki bi povsod omogočala demokracijo — vlado ljudstva. Skladnost bi vladala med narodi, ki bi omogočala rešitev vseh spornih vprašanj med državami v skupnih posvetovanjih, ki so organizirana v Zvezi narodov. In ako bi bilo oboje izpolnjeno, bi bilo človeštvo obvarovano največje nesreče, vojne, ki se preplašenim narodom kot strašna pošast javlja kakor v neprestanem prividu. Preudarimo nekoliko, v kakšnem stanju se nahajajo sedaj ta 3 vprašanja, ki je od njih odvisna sreča in nesreča ljudi, narodov, človeštva. Začnimo z zadnjim.

Ali bo vojna?

To vprašanje je pretekli mesec stavil Konrad Wrzos, urednik poljskega lista »Illustrowany Kurjer Codzienny«, predsedniku čehoslovaške republike Masaryku. V uvodu za vprašanje je ta poljski žurnalist omenil veliko napestost, ki vlada med državami, kakršne ni bilo od konca svetovne vojne, stalno rastoče oboroževanje in govorjenje o vojni; vse to spričuje, da leta 1914—18 niso sveta ničesar naučila. Predsednik Masaryk je na vprašanje: »Ali vidi bodočo vojno«, odgovoril: »Ne. Svet nima denarja za vojno. Obstojijo pa tudi moralne obveze: obstoji pacifizem (želja in načrt miru), rekel bi pacifizem razuma, praktičen, ki pravi, da ni treba vojne. Po mojem mišljenju se dajo vsa vprašanja rešiti brez vojne.« Ko je poljski žurnalist omenil nacionalistično razpoloženje Madžarske in Nemčije, ki ogroža mir, je Masaryk rekel: »Države, ki so izgubile vojno, kakor n. pr. Madžarska, niso zadovoljne, to je razumljivo. Nemčija je premagala Francijo l. 1870, Francija pa Nemčijo l. 1918. Razumljivo je, da je Nemčija razburje-

na. To je res, toda ne uvidim, zakaj bi se ti spori morali ponoviti.«

Masaryk in poljski žurnalista sta promatrala vprašanje miru ali vojne z vidika Evrope, nista ga pa presmatrala z vidika razmer na daljnem vzhodu. Tam pa se prilike zaostrujejo v nevaren spor med Japonsko in Rusijo. Vojaška stranka na Japonskem zahteva vojno z Rusijo, in sicer že v prihodnji spomladi. Nepristranski opazovalci izjavljajo, da bi morebitna vojna v prihodnji spomladi ne našla Japonske nepripravljenosti. Zadnji 2 leti je Japonska uravnala in utrdila svoj položaj napram slabi Kitajski, ki ji je vzela Mandžurijo in pokrajino Džehol. Veliki kitajski zid dela mejo med japonskim in kitajskim območjem. Japonska je ustavila svoje prodiranje proti kitajskemu jugu ter je vrgla svoje čete na sever proti ruski meji. Na obeh straneh te meje se zbirajo vojaške sile, japonske in ruske. Pred dvema letoma bi bili Rusi, ako bi se bil izvršil japonski sunek proti severu, najbrž zapustili vzhodno Sibirijo ter jo prepustili Japoncem, ker se še niso čutili varne pred napadom iz evropskega zapada. Spomladi in poleti pa je sovjetska vlada sklenila celo vrsto pogodb o medsebojnem nenapadanju. Od finskega mor-

skega zaliva do Črnega morja so vse obmejne države in tudi nekatere velsile sklenile s sovjetsko vlado takšne pogodbe, vsled česar ima Rusija v morebitnem spopadu z Japonsko popolnoma zavarovan hrbet. Tako je Rusija dobila svobodne roke v Sibiriji, katero hoče braniti proti Japoncem. Komandant ruskih čet general Blücher je zbral na mandžursko-sibirski meji močno armado, ki je tehnično popolnoma moderno opremljena. Odločitev v sporu med Rusijo in Japonsko je v rokah Zedinjenih držav Sev. Amerike, s katerimi je Rusija sklenila sporazum in pogodbo. Končna beseda o miru ali vojni na daljnem vzhodu ne bo padla ne v Tokiu (Japonska), ne v Moskvi (Rusija), marveč v Washingtonu (Zedinjene države).

Kaj bo z Zvezo narodov?

Ta najvažnejša mednarodna ustanova za poravnavo sporov med državami in za ohranitev miru je danes v težki krizi. Ima nasprotnike, ki bi ji radi upihnilu luč življenja. To so tisti, ki jim je sebičnost glavni vidik, iz katerega presojujejo mednarodna vprašanja. Ker Zveza narodov ni hotela ter tudi ni mogla odobriti od nacionalne sebičnosti narekovanega protipravnega postopanja Japoncev proti Kitajcem, je Japonska izstopila iz Zveze narodov. Isto je storila hitlerjevska Nemčija, ko Zveza narodov, odnosno v njenem okrilju delujoča konferenca za razorožitev ni mogla odobriti nemške zahteve po oboroževanju Nemčije, ker bi bil z uresnitvijo te zahteve mir v Evropi ogrožen v največji meri. Fašistična Italija, ki nikdar ni bila Zvezi narodov naklonjena, bi najraje sledila Nemčiji. Vendar še okleva ter zahteva, naj se Zveza narodov preosnuje, da bo poslušno sredstvo v rokah velesil. Resnica je, da Zveza narodov ni takšna, kakršna bi morala biti po svoji ideji. Priznati pa je tudi treba, da je dosegla marsikateri lep uspeh. Posrečilo se ji je, da vsaj nekaj omenimo, poravnati spor med Grčijo in Bolgarijo, ki se je vedno bolj zapletal. Tudi druge spore je, če ne odstranila iz sveta, pa vsaj omilila. Posredovala je za posojila, ki so se dala denarno in finančno slabim državam. Med njene največje zasluge spada gospodarska in finančna sanacija Avstrije l. 1922, ki se je izvršila pod njenim vodstvom. Na obstoj Zveze narodov so jako zainteresirane pred vsem male države, za katere bi Zveza narodov morala biti in deloma tudi je zatočišče proti diktatu (povelju) velesil. Zainteresirana je zlasti Francija, ki je

Verski in svetni poglavar Tibeta — Dalai-Lama je umrl v starosti 57 let.